

Yksityisalojen vakavaraisuus ja muita sijoitustoiminnan rajoitteita

Ensimmäinen syventävä koulutus, webinaari 9
12.5.2020

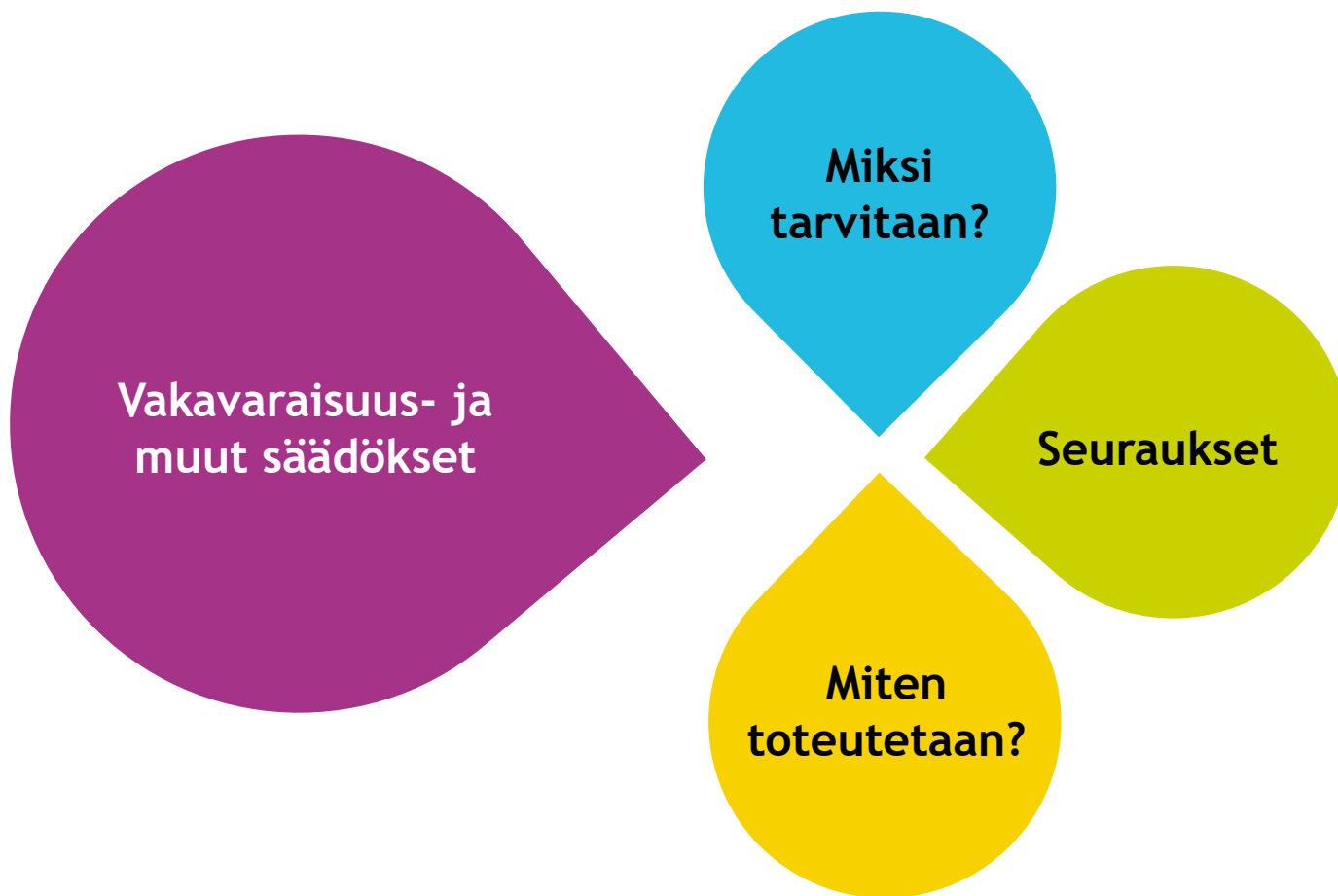
Hanna Mäkinen

Matemaatikko

Twitter: @HannaMaek

Tavoitteet

Sisältö

1. Yksityisalojen eläkejärjestelmien vakavaraisuussäädökset
2. Riski- ja vakavaraisuusarvio
3. Julkisen puolen sijoitustoiminnan rajoitteet

Mitä on vakavaraisuus?

**Vakavaraisuudella tarkoitetaan
työeläkevakuuttajien
kykyä selviytyä
eläkevakuutustoiminnan
kohtaamista riskeistä**

Yksityisalojen vakavaraisuussäädökset

Vakavaraisuussäädökset - miksi?

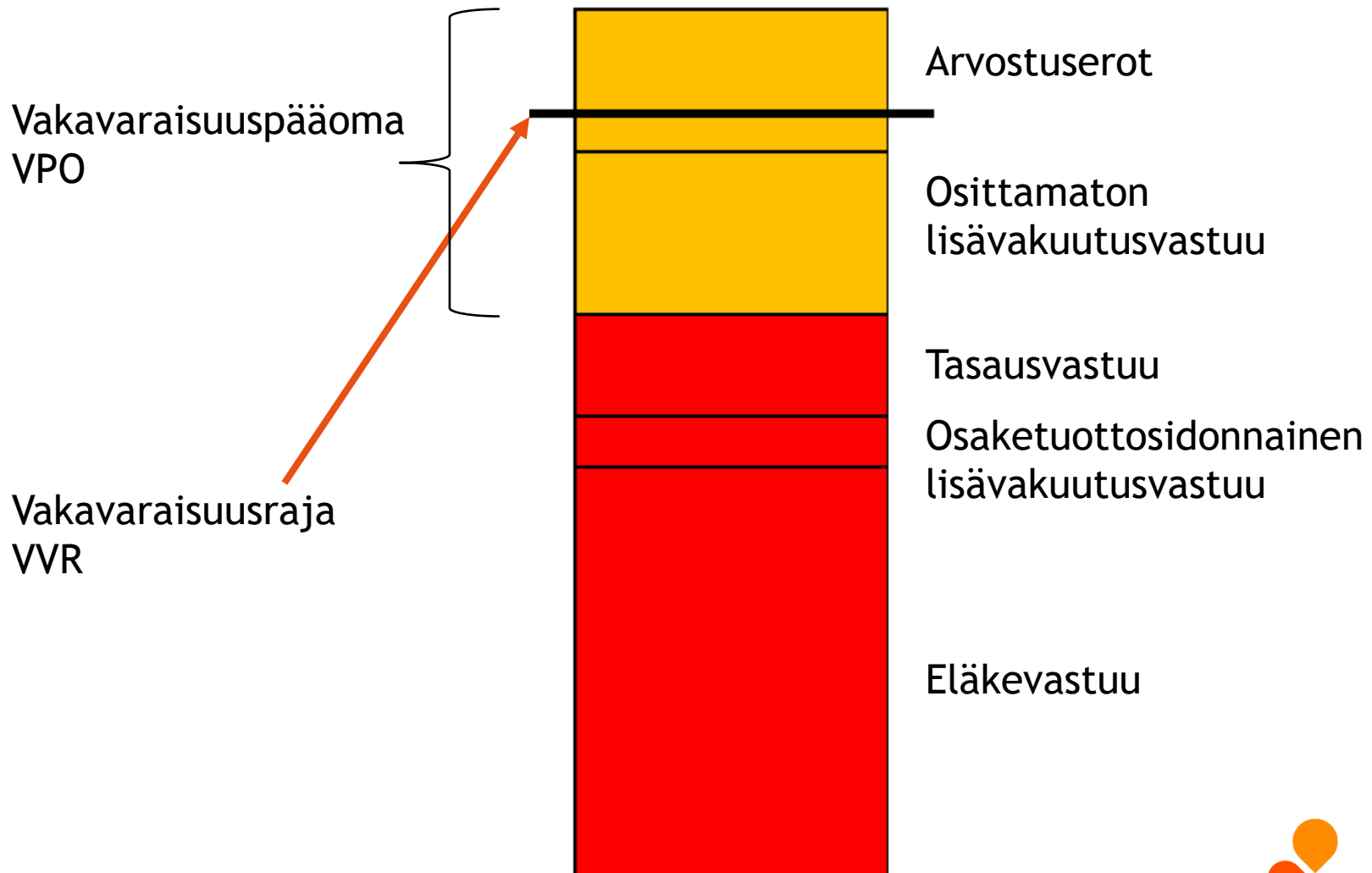
- Vain yksityisellä sektorilla
- Vakuutettujen etujen turvaaminen
- Osittain rahastoiva järjestelmä => vastuovelka
- Tuottava ja turvaava sijoittaminen
 - Kilpailu
 - Yhteisvastuu
- Yhteiset säännöt varmistavat
 - samat pelisäännöt kaikille
 - työeläkevakuuttajien kyvyn selviytyä vakuutus- ja sijoitustoimintaan liittyvistä riskeistä
 - yhtenäisen ja helpomman työeläkevakuuttajien valvonnan

**Työeläkevakuuttaja on
vakavarainen,
jos sijoitusvarallisuutta
on riittävästi enemmän
kuin vastuovelkaa.**

Vakavaraisuusraja ja vakavaraisuuspääoma

- Vakavaraisuusraja on työeläkevakuuttajien valvonnassa käytettävä pääomavaade, jonka alittamisesta seuraa valvonnallisia toimenpiteitä
- Sijoitus- ja vakuutusriskeihin varaudutaan vakavaraisuuspääomalla:
 - Oma pääoma
 - Sijoitusten arvostuserot
 - Osittamaton lisävakuutusvastuu

Eläkevarat = eläkevastuu + vakavaraisuuspääoma

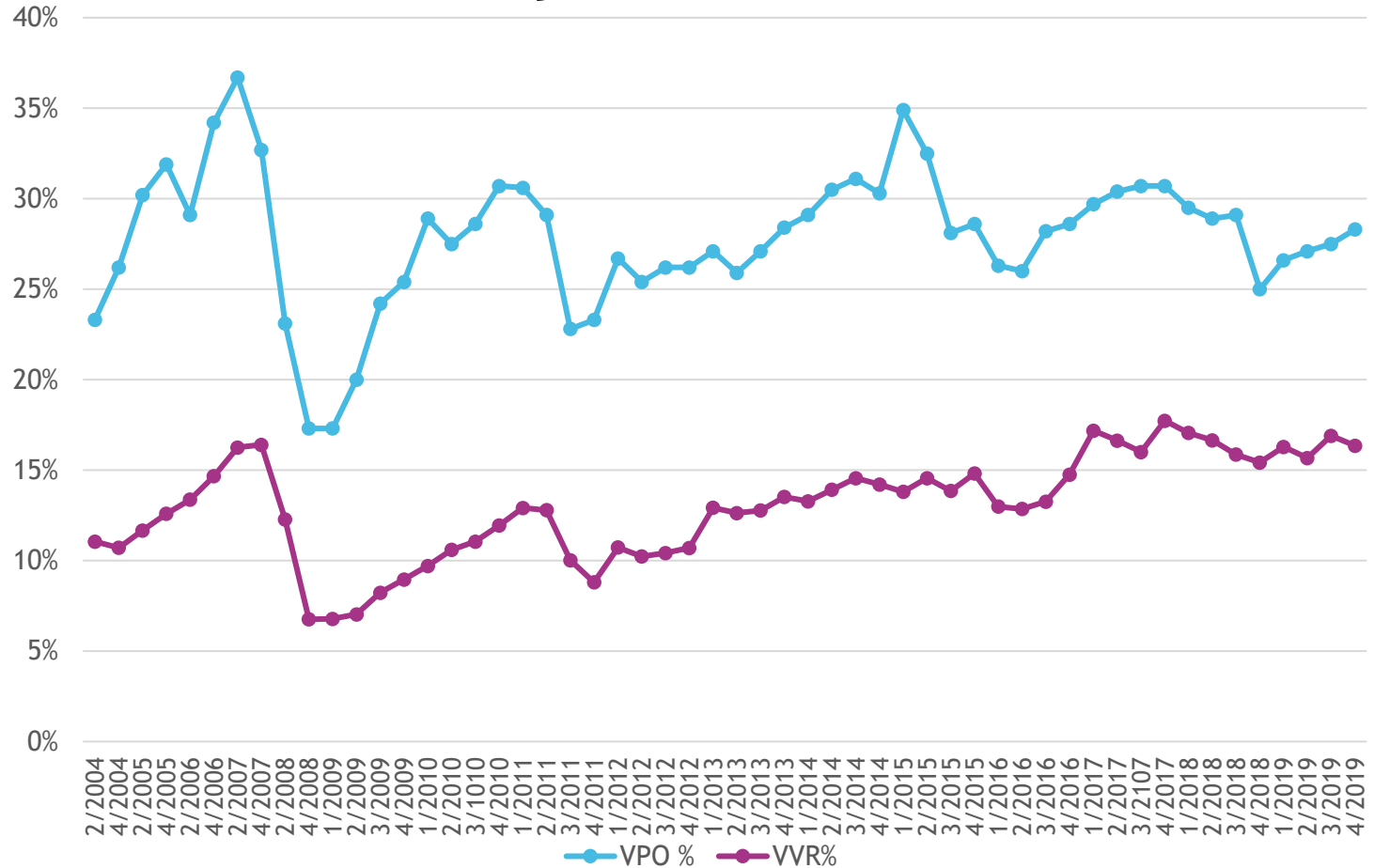
Tunnuslukuista: Vakavaraisuusaste ja -asema

- **Vakavaraisuusaste** kertoo, kuinka paljon eläkevakuuttajan omaisuus ylittää vastuvelan.

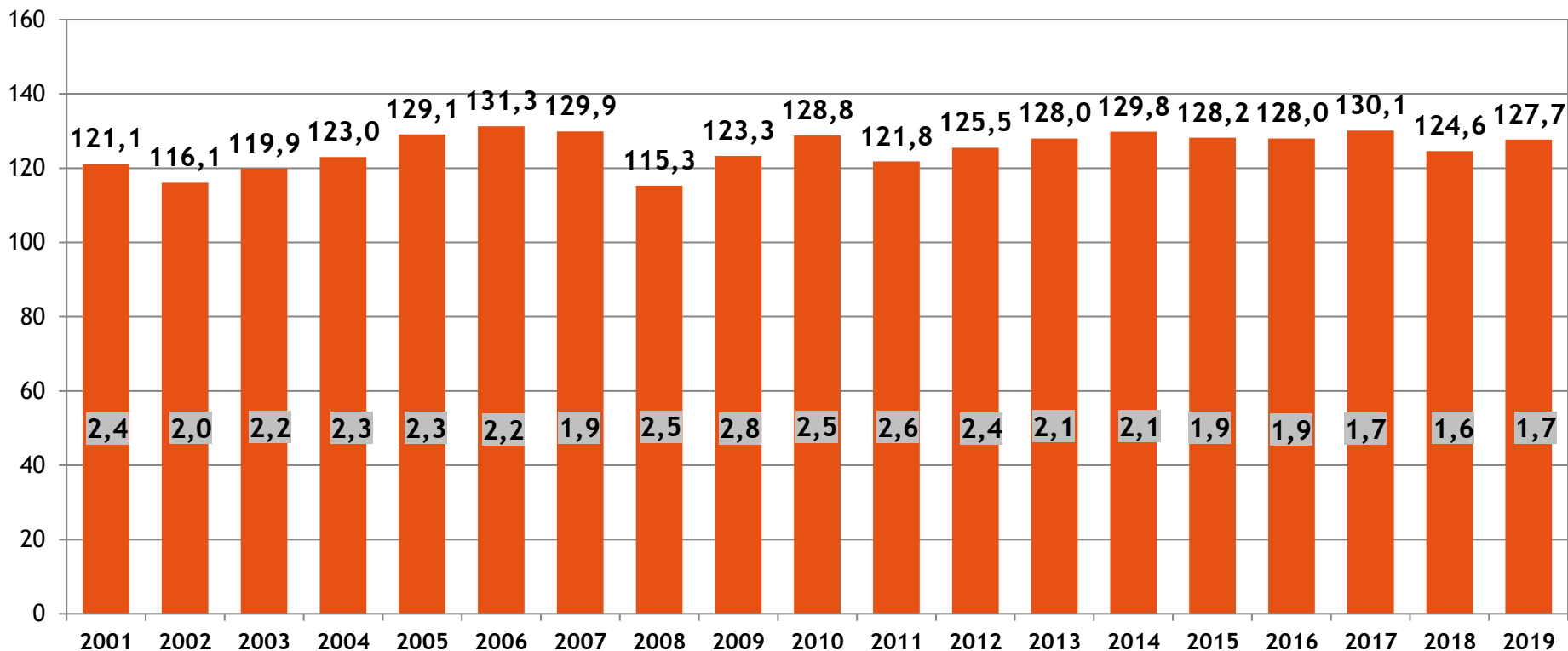
Vakavaraisuusaste lasketaan jakamalla eläkevarat vastuuvelalla.

- **Vakavaraisuusasema** on vakavaraisuuspääoma suhteessa vakavaraisuusrajaan.

TyEL-eläkelaitosten vakavaraisuuspääoma ja vakavaraisuusraja suhteessa vastuovelkaan

Eläkevakuutusyhtiöiden eläkevarat* prosentteina vastuvelasta (vakavaraisuusaste) vuosina 2001-2019

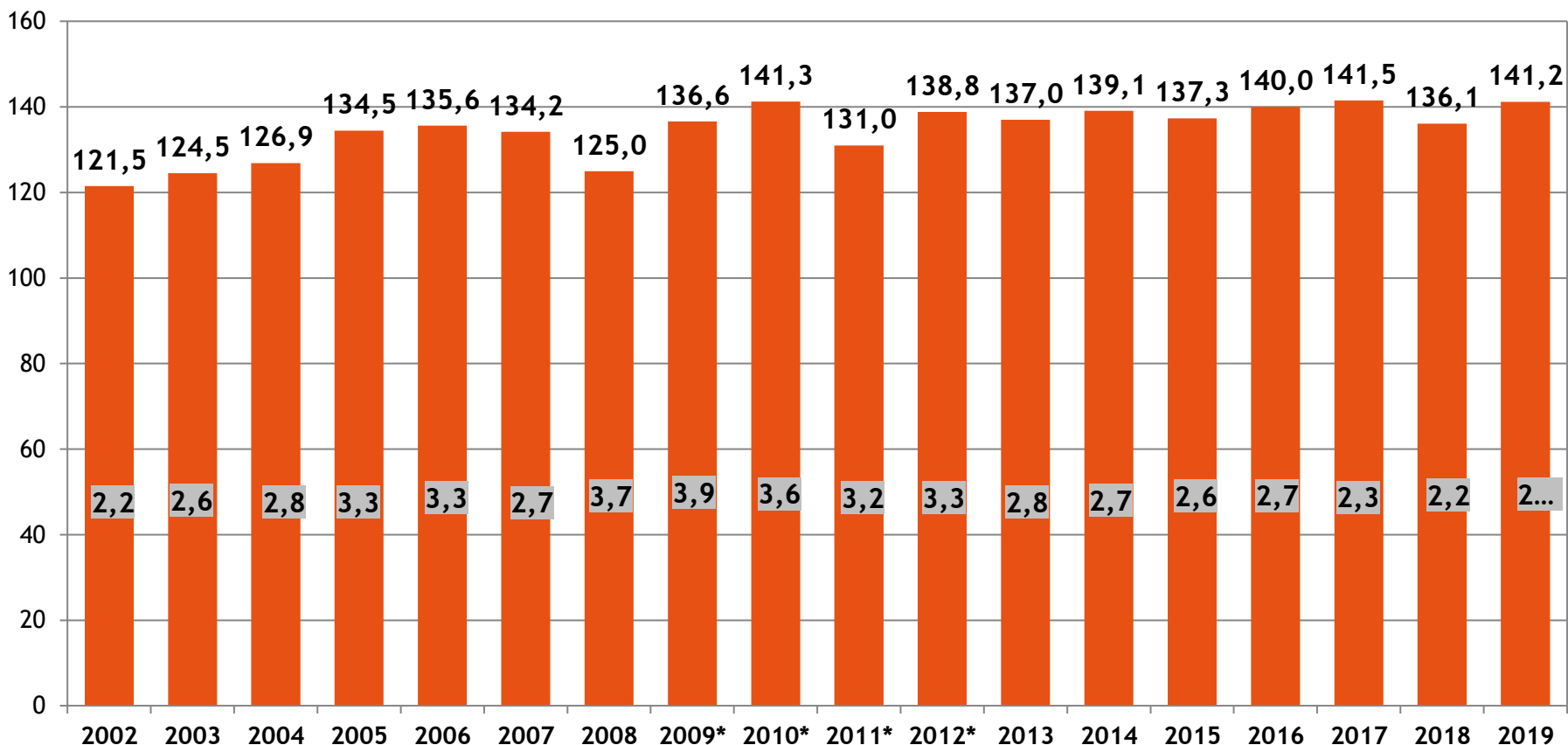

Kerroin = vakavaraisuusaste = vakavaraisuuspääoma* suhteessa vakavaraisuusrajaan

Vakavaraisuutta kasvatettiin siirrolla rahastoimattomien eläkkeiden maksuvalmiuspuskurista vuonna 2008. Muutos perustui määräaikaiseen lakiin, joka säädettiin kv. rahoitusmarkkinahäiriön vaikutusten vähentämiseksi. Siirto oli voimassa vuoden 2012 loppuun.

* Ennen vuotta 2013 vakavaraisuusaste laskettiin jakamalla toimintapääoma vastuuvellalla. Ennen vuotta 2017 vakavaraisuusaste laskettiin jakamalla vakavaraisuuspääoma vastuuvellalla. Vuodesta 2017 alkaen vakavaraisuusaste on laskettu jakamalla eläkevarat vastuuvellalla. Kuvan aikasarjassa tiedot myös ennen vuotta 2017 on ilmaistu uutta laskentatapaa käyttäen.

Eläkesäitiöiden ja -kassojen eläkevarat* prosentteina vastuvelasta (vakavaraisuusaste) vuosina 2002-2019

Kerroin = vakavaraisuusaste = vakavaraisuuspääoma* suhteessa vakavaraisuusrajaan

Vakavaraisuutta kasvatettiin siirrolla rahastoimattomien eläkkeiden maksuvalmiuspuskurista vuonna 2008. Muutos perustui määräaikaiseen lakiin, joka säädettiin kv. rahoitusmarkkinahäiriön vaikutusten vähentämiseksi. Siirto oli voimassa vuoden 2012 loppuun.

* Ennen vuotta 2013 vakavaraisuusaste laskettiin jakamalla toimintapääoma vastuuelalla. Ennen vuotta 2017 vakavaraisuusaste laskettiin jakamalla vakavaraisuuspääoma vastuuelalla. Vuodesta 2017 alkaen vakavaraisuusaste on laskettu jakamalla eläkevarat vastuuelalla. Kuvan aikasarjassa tiedot myös ennen vuotta 2017 on ilmaistu uutta laskentatapaa käyttäen.

Koronakriisi: Toimenpiteet vakavaraisuuden tukemiseksi 1/2

Toteutuneet:

1. Täydennyskertoimen nollaus

Normaalitilanteessa vanhuuseläkerahastoja täydennetään vuosittain työeläkevakuuttajien keskimääräisen vakavaraisuuden perusteella määrättävällä täydennyskertoimella -> ei täydennetä 1.4.2020 alkaen.

2. Tervehdyttämissuunnitelman määräajan pidennys

Fivalla valtuus pidentää työeläkevakuuttajien tervehdyttämissuunnitelman toteuttamiselle annettua määräaika siten, että se päättyy viimeistään kolmen vuoden kuluttua asetuksen antamisesta.

Koronakriisi: Toimenpiteet vakavaraisuuden tukemiseksi 2/2

Tarvittaessa toteutettavat, ehdotus annetaan eduskunnalle käsiteltäväksi vain jos rahoitusmarkkinoiden kehitys niin vaatii (ei vielä vahvistettu):

1. Täydennyskertoimen nollaus

Täydennyskertoimen nollaus takautuvasti myös 1.1.-31.3.2020.

2. Tasausvastuun rinnastus

Määräaikaisesti osa tasausvastuusta katsotaan laskennallisesti sisältyvän vakavaraisuuspääomaan-> vakavaraisuuspääoma suhteessa vastuuelkaan kasvaa.

3. Osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun ylärajan ylittävä osuus siirretään tasausvastuupuskuriin määrä

Normaalisti tämä siirrettäisiin vanhuuseläkevastuuseen, nyt tällä vahvistetaan määräaikaisesti vakavaraisuuspääomaan.

1

Mitkä eläkelaitoksen sijoitus-
toimintaan liittyvät riskit otetaan
huomioon vakavaraisuusraja
laskettaessa?

- a) Joka riskiluokasta suurin riski
- b) Fivan vahvistamat 10 suurinta
eläkelaitoskohtaista riskiä
- c) Kaikki riskit

1.1.2017 voimaan tulleen vakavaraisuussäätelyn keskeinen sisältö

= tarvittavan vakavaraisuuspääoman määrän sijoitus- ja vakuutusriskejä varten

Riskiluokat vakavaraisuusmallissa

- Riskiluokat 1-5: osakeriski
 - Riskiluokka 6: korkoriski
 - Riskiluokat 7-10: luottomarginaaliriski
 - Riskiluokat 11-12: kiinteistöriski
 - Riskiluokka 13: valuuttariski
 - Riskiluokka 14: hyödykeriski
 - Riskiluokka 15: tuottovaaderiski
 - Riskiluokka 16: vakuutusriski
 - Riskiluokka 17: jäännösriski
 - Riskiluokka 18: muut riskit
-
- Lisäksi mallissa huomioidaan keskittymäriski ja vastapuoliriski
 - Hedge-rahastot käsitellään riskiluokissa tai sijoitustyylin mukaan riskiluokissa
 - Johdannaissijoitukset käsitellään riskiluokissa

Vakavaraisuusrajan laskenta

- Jokaiseen sijoitukseen kohdistetaan kaikki riskit, joille sijoitus altistuu
- Jokaiselle riskiluokalle lasketaan riskiarvo, joka kuvaa vakavaraisuuspääoman tarvetta tälle riskille
- Riskiarvot yhdistetään hajautushyöty huomioiden
=> vakavaraisuuspääomavaade eli vakavaraisuusraja
- Laskennassa tarvittavat parametrit (tappio-olettama, tuoton odotusarvo, korrelaatiokertoimet, ym.) annetaan valtioneuvoston asetuksella
- STM:n asetukset sijoitustyyleistä ja luottoluokista

Vakavaraisuuden merkitys työeläkevakuuttajalle

- Osa riskienhallintaa = auttaa varautumaan eläkevakuutustoimintaan liittyviin riskeihin
- Mahdollisuus jakaa asiakashyvityksiä vakavaraisuuden salliessa
 - Kohtuusperiaatteen mukaan asiakkailta on kohtuullisessa määrin oikeus syntyneeseen ylijäämään

Valvonnan seuraamukset

Vakavaraisuuspääoman enimmäismäärä, 3 x VVR

Vakavaraisuusraja, VVR

Vakavaraisuuspääomavaatimus, 1/3xVVR

- ei rajoitteita

- enimmäismäärän ylittävää osaa purettava asiakas-hyvityksin

- asiakas-hyvityksiä ei saa jakaa
- taloudellisen aseman tervehdyttämissuunnitelma Fivalle

- asiakas-hyvityksiä ei saa jakaa
- lyhyen aikavälin rahoitussuunnitelma Fivalle

Hallituksen vastuu

- Hallituksen vahvistettava ja liitettävä sijoitussuunnitelmaansa:
 - Välillisten sijoitusten riskien huomioon ottamisen perusteet
 - Johdannaissopimusten käyttämistä koskevat perusteet
 - Riskiluokan ”Muut riskit” käyttämistä koskevat perusteet
 - Korko- ja luottomarginaaliriskille altistuneiden sijoitusten duraation laskemista koskevat perusteet
- Hallituksen seurattava perusteiden ajantasaisuutta ja soveltamista
- Hallituksen seurattava johdannaissopimukseen liittyvien perusteiden soveltamisesta eläkelaitokselle aiheutuvaa riskiä ja hyväksyttävä vuosittain selvitys Fivalle soveltamisen kokonaisvaikutuksesta eläkelaitoksen vakavaraisuusrajaan

Riski- ja vakavaraisuusarvio

Laajempi riski- ja vakavaraisuusarviointi

Own Risk And Solvency Assessment

Mihin riski- ja vakavaraisuusarviota tarvitaan eläkealalla?

- Sekä työeläkeala, STM ja Fiva kokivat tarpeelliseksi jo muualla vakuutuslalla käytössä olleen sääntelyn
 - Muiden vakuutusyhtiöiden ORSA-sääntely ei toiminut sellaisenaan vaan vaati työeläkealan erityispiirteistä johtuen räätälöintiä
 - Työeläkevakuuttajilla oli jo entuudestaan paljon riski- ja vakavaraisuusarvion mukaista toimintaa ja sääntelyä
- Laajentaa vakavaraisuuslaskentaa ja riskienhallintaa
 - Auttaa työeläkevakuuttajien omaa toimintaa
 - Valvojan tietoisuus valvottavien toiminnasta paranee
 - Sääntely korostaa hallituksen vastuuta

Mitä riski- ja vakavaraisuusarvio tarkoittaa käytännössä? 1/2

- Riski- ja vakavaraisuusarvio koskee eläkeyhtiöitä, eläkesäätiöitä ja -kassoja sekä Merimieseläkekassaa
- Sääntely tuli voimaan 1.1.2017
 - Ensimmäinen arvio oli tehtävä vuoden 2017 aikana ja sen jälkeen säännöllisesti ja riskien oleellisesti muuttuessa
- Riski- ja vakavaraisuusarvio on työeläkevakuuttajan hallituksen ja johdon apuväline johtamistyöhön ja strategiseen päätöksentekoon
 - Täydentää ja korvaa riskejä koskevaa aiempaa sääntelyä ja kokoaa yhteen riskianalyysijä
 - Riski- ja vakavaraisuusarvio on otettava huomioon eläkevakuuttajan
 - Strategisessa päätöksenteossa
 - Riskienhallintajärjestelmässä
 - Sijoitussuunnitelmaa laadittaessa

Mitä riski- ja vakavaraisuusarvio tarkoittaa käytännössä? 2/2

- Laajempi ja kattavampi arvio vakavaraisuudesta ja riskienhallinnasta
 - Työeläkevakuuttajan toimintaan vaikuttavat olennaiset riskit ja näiden hallinta => kokonaiskuva riskeistä => toimenpiteet
 - Arvio sisällettävä sekä kvantitatiivista että kvalitatiivista arviointia
 - Pidempi aikajänne arvioinnissa
- Riski- ja vakavaraisuusarvio on vahvasti osa työeläkevakuuttajan riskienhallintaa
- Arvio on työeläkevakuuttajan oman toiminnan johtamista ja kehittämistä varten
 - Arvion yhteenveto ja siitä tehdyt johtopäätökset toimitettava myös Fivalle => Valvojan kokonaiskuvan lisääminen valvottavien riskeistä ja riskienhallinnasta

Ensimmäiset riski- ja vakavaraisuusarviot v. 2017 - Fivan huomioita

- Hyvä kokonaiskuva vakuuttajien riskeistä
 - Sijoitusriskien tunnistaminen ja niiden stressaaminen
 - Operatiivisten riskien tunnistaminen
 - Riskien tarkastelu pidemmällä ajanjaksolla
- Parannettavaa:
 - Vakuutuskannan poikkeamariskien tunnistaminen
 - Osakkaan kyky suoriutua maksuvelvoitteistaan (säätöt ja kassat)

Lisää tietoa:

https://www.tela.fi/uutinen/1/0/tyoelakevakuuttajien_ensimmaiset_riski-_ja_vakavaraisuusarviot_laadittiin_viime_vuonna

Julkisen puolen sijoitustoiminnan rajoitteet

Rajoitteita julkisella puolella

- Ei lain tasolla
- Puskurirahasto
- Kevan hallitus hyväksyy sijoitussuunnitelman, joka sisältää sijoitusvaltuudet; sijoitusstrategia
- VER:n toimintaa ohjaa valtiovarainministeriö
 - Määräykset
- Riskienhallintasäännökset vastaavat yksityisen puolen säännöksiä
- Kevalle velvollisuus riskiarvion tekemiseen (laki voimaan 1.1.2020)

Lisäinfoa vakavaraisuussäännöksistä

- https://www.tela.fi/elakevarat_ja_talous
- Vakavaraisuuslaskennasta:
<https://www.tela.fi/vakavaraisuuslaskenta>
- Kysymyksiä ja vastauksia vakavaraisuudesta:
<https://www.tela.fi/vakavaraisuus/qa>
- Vakuutusmatemaattinen sanasto:
https://www.tela.fi/vakuutusmatemaattinen_sanasto

Kiitos.

Hanna Mäkinen

hanna.makinen@tela.fi

Twitter: @HannaMaek